

modaliteta zaštite i valorizacije spomenika kulture. Objavljuje radove s područja urbanizma, urbane sociologije i zaštite spomenika kulture i prirode.

T. Pl.

LAY, Srećko (Felix), etnograf (Osijek, 1838 – 17. VII. 1913). Prvi intendant osječkoga kazališta. Sabirao, proučavao i promicao seljačke tekstilne rukotvorine, najprije po Slavoniji, a potom i po ostalim našim krajevima. Sa sakupljenim materijalom svoje zbirke priređivao izložbe u zemlji i inozemstvu (Moskva, Pariz, Beč). Posebno se bavio ornamentikom na seljačkome tekstilu.

BIBL.: *Ornamenti jugoslavenske domaće i obrtne djelatnosti*, Wien – Leipzig – Frankfurt a. M., 1875 – 1884. V. Dič.

LAZANIĆ, Nikola, kipar i slikar (druga pol. XVI. st.), rodom iz Nerežišća na Braču. God. 1578. izradio je kamenu oltarnu palu s reljefima (*Majka Božja s djetetom između Sv. Petra i Pavla te Bog Otac na zabatu*) u crkvi Sv. Petra u Nerežišću (potpisano NICOLAUS LAZANEUS). God. 1581 – 84. boravi u Rimu u Ilirskom kolegiju Sv. Jerolima za koji radi kipove dalm. zaštitnika (izgubljeni). U Dubrovniku 1589. sklapa ugovor s korčulanskim klesarom A. Pomenićem, a 1591. uzima za učenika i pomoćnika Vicka Tripunova Pitkovića iz Kotora. U Dubrovniku su očuvana dva najvažnija Lazanićeva djela: kipovi Sv. Vlaha i Sv. Jerolima u crkvi Sv. Vlaha (također potpisani); oba odaju ruku vrsnoga kipara istančanih manirističkih obilježja. Prema istim odlikama pripisuje mu se mramorna glava starca iz dubrovačkoga samostana dominikanaca kao moguća replika jednoga starorimskoga portreta. — Kao slikar se predstavio oltarnom palom *Majka Božja između Sv. Ilije i Sv. Nikole* u crkvi Gospe od Karmena u Bitontu (Apulija). Uz P. Gospodnetića, L. je posljednji istaknuti stvaralac stare dalm. skulpture.

LIT.: C. Fisković, Lazanićevi kipovi u Dubrovniku, Prilozi – Dalmacija, 1950. — Isti, Alcuni pittori del Cinquecento in Puglia e in Dalmazia (N. Lazanić, A. e. D. Bizamano, D. Ateniense), Momenti e problemi della storia delle due sponde adriatiche, Lecce 1973. — I. Fisković, Lazanićeva replika rimskog portreta u Dubrovniku, Peristil, 1991, 34. str. 55 – 62. K. Plj.

LAZANJA, Stjepan Martinov → STJEPAN MARTINOV-LAZANJA

LAZZARINI, Pasquale, kipar (Venecija, 1667 – Gorica, 17. XI. 1731). Suradnik goričke kiparske radionice Giovannija i Leonarda Paccassija, koja je krajem XVII. i poč. XVIII. st. opremala oltarima crkve u Rijeci i Istri. Za crkvu Sv. Vida u Rijeci izradio je glavni oltar (1712) i oltare Sv. Stanislava i Sv. Ladislava (1727). Pripisuju mu se oltari Sv. Petra u zbornoj crkvi u Rijeci i Sv. Nikole u župnoj crkvi u Pazinu. Njegova se skulptura često ne uzdiže iznad zanatske kakvoće, kipovi su statični i opisni, dok su dekoracija i arhitektura oltara izvedeni u bujnijim baroknim oblicima XVIII. st.

LIT.: R. Matejčić, Udio goričkih i furlanskih majstora u baroknoj umjetnosti Rijeke, ZLU, 1978, 14. — Horvat – Matejčić – Prijatelj, Barok. R.

LEARD, Giuseppe (Joseph), graditelj i slikar (Rijeka, 11. XI. 1824 – 23. I. 1897). Diplomirao na Vojnoj inženjerskoj akademiji u Beču 1843. God. 1867. vratio se u Rijeku gdje je od 1872. bio šef Tehničkoga ureda, ujedno i glavni inženjer prometnica i vodovoda. Bio je vlasnik građevnoga poduzeća (s V. Celligom), vjerojatno 1884 – 93. Projektirao je stambene zgrade u neorenesansnome stilu. Slikao akvarelom, crtao vedute, krajolike, narodne nošnje i prizore iz svakodnevnoga života. Hrvatski povijesni muzej u Zagrebu posjeduje više od 50 njegovih akvrela.

LIT.: M. Schneider, Narodne nošnje u slikarstvu i grafici XIX. stoljeća (katalog), Zagreb 1971. — Ista, Gradovi i krajevi na slikama i crtežima od 1800. do 1940 (katalog), Zagreb 1977. — B. Vižintin, Umjetnička Rijeka XIX. stoljeća, Rijeka 1993. R.

LEARD, John (Janko), slikar (Rijeka, 1871 – 1935). Slikao krajolike, marine i vedute s motivima iz Rijeke (*Pećine*, 1888), Lovrana i Mošćenice te aktove. Izlagao je na skupnim izložbama u Rijeci 1907, 1914, 1916. i 1917.

LIT.: B. Vižintin, Rijeka u očima slikara (katalog), Rijeka 1960. — V. Ekl, Fluminensia, Rijeka 1991. — B. Vižintin, Umjetnička Rijeka XIX. stoljeća, Rijeka 1993.

LEARD, Rosa, slikarica (Rijeka, 18. XI. 1823 – Verona, 10. XII. 1860). Slikarstvo studirala u Firenci i u Rimu, gdje je naučila tehniku freske, kojom je oslikala staru evangeličku kapelu u Rijeci. Slikala u akvarelu, ulju i temperi pejzaže i marine romantičnih oznaka, te portrete riječkih ličnosti (*Slikar F. Colombo*). Bavila se i grafikom (*Portreti riječkih ličnosti*). Izlagala na skupnoj izložbi u Rijeci 1893.

LIT.: Slikarstvo XIX. stoljeća u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1961. — B. Vižintin, Umjetnička Rijeka XIX. stoljeća, Rijeka 1993. R.

P. LAZZARINI, *Andeo s Veronikinim rupcem* na glavnom oltaru crkve Sv. Vida u Rijeci

LECHNER, Zdenka, etnolog (Osijek, 5. VIII. 1918). Studirala na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Osnivač Etnografskoga odjela Muzeja Slavonije u Osijeku (1951), potom kustos u Etnografskome muzeju u Zagrebu. Posebno se bavila narodnim nošnjama.

BIBL.: Običaj »Kraljice« u Dalju, Osječki zbornik, 1960, 7; Proizvodnja pokljuka u požeškom Novom selu, ibid., 1962, 8; Narodna nošnja u Đakovštini, Đakovački vezovi, 1968; Zlatovez u Đakovštini, ibid., 1970; Buše, pokladni običaj baranjskih Hrvata, Etnološki prilozi 1978, 1. J. R. R.

LEDENICE, ruševine utvrđena grada *SI* od Novoga Vinodolskoga. Prvi put se spominje 1248; napušten potkraj XVII. st. Rubom zaravanka na vrhu brjega opasuju ga zidine s polucilindričnim ugaonim kulama. Na najvišoj točki (na istoku) u zidine je uklopljen frankopanski kaštel, zatvoren zidom i prema naselju. Usred kaštela je prizmatična obrambena kula. — Stara župna crkva Sv. Stjepana, jednobrodna romanička građevina bačvasta svoda, produžena je u XIV – XV. st. i u dograđenu dijelu presvođena gotičkim šiljastim svodom. Zvonik uz crkvu služio je i kao obrambena kula gradskih vrata. Na crkvu se oslanja gradska loža. Staroj, napuštenoj župnoj crkvi pripadala su zvona iz 1471 (rad dubrovačkoga ljevača Benedikta), srebrni relikvijar s glavom mučenice iz XIV. st. i pokaznica iz XV. st. U selu pod gradom sagrađena je na groblju crkva Sv. Jurja 1716., a nova župna crkva 1827.

LIT.: R. Matejčić, Spomenici kulture na području općine Crikvenica, Peristil, 1991, 34. B. F.

LEDERER, Gordan, snimatelj i fotograf (Zagreb, 21. IV. 1958 – Hrvatska Kostajnica, 19. VIII. 1991). Diplomirao je na Akademiji za kazališnu i televizijsku umjetnost u Zagrebu; od 1988. snimatelj HTV. Autor je dokumentarnih filmova i videozapisa o hrv. kulturnoj baštini (*Agramer historische Video Zeitung*), te fotografija, posebice portreta i spomenika kulture i prirode (*Žirje listopada 1989; Irak*, 1991). Kao ratni reporter svjedočio je iz Knina, Pakraca, Vinkovaca, Vukovara te s ratišta Slavonije i Banije. Poginuo je snimajući na banijskoj bojišnici (*Banijska praskozorja*, 1991). Posmrtna izložba njegovih radova priredena je u Zagrebu (1992) i Genovi (1993).

LIT.: Z. Maković, Čovjek s filmskom kamerom, Vjesnik (Panorama), 16. VIII. 1991. — Žirajski libar, Žirje – Šibenik 1994. V. Fo.

LEDIĆ, Gerhard, novinar i sakupljač umjetnina (Zagreb, 5. V. 1926). Školovao se u Zagrebu. »Tzv. Lutajući« reporter »Vjesnika u srijedu« i »Večernjega lista«, suradnik HRT-a. Osim antikviteta i knjižnice bogate raritetima, sakupio je i zbirku djela naivnih umjetnika (*Svijet naivnih* i

ZBIRKA GERHARDA LEDIĆA U ZAGREBU

Seljačka buna 1573). L. promiče naivno stvaralaštvo organiziranjem susreta i kolonija te izložbama djela iz vlastite zbirke (Kostanjevića, Zagreb, Edinburgh, Zadar, Slovenj Gradec, Koprivnica, Trebnje, Bled, Graz, Beč, Eisenstadt, Križevci). Piše o naivnoj umjetnosti.

BIBL.: *Hlebinska škola* (katalog), Trebnje 1969; *Seljačka buna 1573, u djelima naivnih umjetnika Hrvatske* (katalog), Zagreb 1973; *Ivan Lacković Croatia*, Zagreb 1975 (s A. Jakovskym).

LEGRAD, selo S od Koprivnice. U selu je nađena ostava brončanih predmeta koja sadržava konjsku opremu (žvale i okove remenja), a pripada tračko-kimerijskomu kulturnom kompleksu iz VIII/VII. st. — Kaštel Zrinskih, podignut oko 1567. radi obrane od Turaka, više ne postoji. Kasnobarokna jednobrodna župna crkva Sv. Trojstva sa skladnim zvonikom koji se izdiže iz glavnoga pročelja, sagrađena je oko 1780. U svetištu su zidne slike (oko 1793). Crkva ima kasnobarokno-klasicističke oltare, propovjedaonicu (oko 1798) i »Božji grob«, te zlatarske predmete s rokokom motivima na relikvijaru, pacifikalu i kaležu F. Pfaffingera iz Graza (1743), kao i tamjanicu s motivom delfina. U parku na glavnome trgu nalazi se skupina od pet pilova iz XVIII. st. sa središnjim kužnim pilom Sv. Trojstva, a podalje grupni pil Sv. Florijana (1735).

LIT.: A. Horvat, *Spomениci arhitekture i likovnih umjetnosti u Međimurju*, Zagreb 1956. — D. Feletar, *Legrad, Čakovec 1971.* — K. Vinski-Gasparini, *Kultura polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj*, Zadar 1973. A. Ht. i K. V. G.

LEHMANN, Giulio, slikar (? , oko 1860 — Rijeka, 11. III. 1928). Školsku god. 1871/72. završio u Rijeci; vjerojatno je studirao na Akademiji u Veneciji 1880. Živio je u Rijeci kao skitnica. Slikao je krajo-like sjetna ugođaja, ekspresivnim namazom i hladnim tonovima (*Pejzaž*, 1890), marine, jedrenjake u lagunama te portrete (*Ivan Tadejević*, 1899). Boravio je u Ljubljani gdje je naslikao *Robbov zdenac* (1884), *Portret nepoznate* (1885) i *Portret Gabrijele Jelačića* (1886). — Samostalno je izlagao u Rijeci 1920. Slike mu se nalaze u Pomorskom i povijesnome muzeju i Modernoj galeriji u Rijeci, Narodnoj galeriji u Ljubljani te u privatnim zbirkama.

LIT.: B. Vižintin, *Umjetnička Rijeka XIX. stoljeća*, Rijeka 1993.

V. Fo.

LEIPEN, Neda, arheolog (Zagreb, 20. V. 1921). Klasičnu gimnaziju i studij klasičnih jezika i arheologije završila u Zagrebu. Radila kao kustosica u Arheološkome muzeju (1947–48) i Gipsoteci (1948–51) u Zagrebu, a u Torontu, gdje živi od 1951, najprije kao kustosica, potom voditeljica grčko-rimskoga odjela Kraljevskoga muzeja Ontarija (1952–87); istodobno profesorica sveučilišta u Torontu (od 1967). Specijalizirala se za grčku skulpturu klasičnoga doba, terakota figure, brončane predmete i nakit. Suraduje u znanstvenim časopisima (*«Classical News and Views, Canada»*, *«ROM Annual»*, *«American Journal of Archaeology»* i dr.).

BIBL.: *The Loch Collection of Cypriote Antiquities*, Royal Ontario Museum — University of Toronto, 1966; *Athena Parthenos, a Reconstruction*, Toronto 1971; *Glimpses of Excellence, a*

Selection of Greek Vases and Bronzes from the Elie Borowski Collection, Toronto 1983; *Dionysos et le théâtre grec dans les collections de Musée Royal de l'Ontario*, Cahiers du GITA, 6, Montpellier 1990–91. L. D.

LEITNER (Leitner), Egidio, štukater (Rijeka, XVIII. st.). U crkvi benediktinki u gradu Krku izveo je nježne ukrase u štuku, složene od plitkih rokokomotiva. Zbog stilske sličnosti, pretpostavlja se da su njegov rad i štukature u crkvi Sv. Bartula u Roču (1795) i u kapeli Ružarije u Kostanjici kraj Grožnjana.

LIT.: Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok.

LEKENIČKA POLJANA, selo SZ od Siska. Drvena kapelica Sv. Duha (s vrlo visokim krovom i tornjićem na njemu) lijep je primjer autohtonoga graditeljstva iz XVIII. st. — U oštećenju seoskoj crkvi (urušila se 1948) tabulat, oslikan 1732; oltar potječe iz 1668.

LIT.: D. Cvitanović, *Turopoljske ljepotice*, Kaj, 1974, 5–6, str. 37.

LENKOVIĆ, Ivan, plemić u vojnoj službi u Hrvatskoj krajini (Lika ? — Otočec kraj Novoga Mesta, 22. VI. 1569). God. 1539. postaje kapetan grada Senja i zapovjednik uskoka od Senja do Save a 1546. i zapovjednik žumberačkih uskoka; 1557–67. vrhovni je kapetan Hrvatsko-slavonske krajine. Obnovio je utvrde grada Senja i sagrađio tvrđavu Nehaj nadomak Senja (1551–58). Podignuo je i tvrdi grad Podbrežje na Kupi blizu Metlike. God. 1550. izradio je prijedlog za popravljjanje i obnovu graničnih utvrda u Senjskoj i Bihačkoj kapetaniji, a po carevoj naredbi takav je prijedlog izradio 1553. za cijelu Hrvatsko-slavonsku krajinu. Na njegovu grobu u franjevačkoj crkvi u Novome Mestu (Slovenija) u mramornoj ploči reljefno je isklesan cijeli njegov lik.

LIT.: I. Steklasa, Ivan Lenković, *Letopis Matice slovenske*, 1893. — V. Klaić, *Povijest Hrvata*, V, Zagreb 1911. M. Kru.

LENTIĆ, Ivo, povjesničar umjetnosti (Milna, 25. XI. 1929). U Zagrebu je diplomirao 1964, magistrirao 1970. i doktorirao 1980. disertacijom *Dubrovački zlatari XVII. i XVIII. stoljeća*. Konzervator u Varaždinu (1964–67) i u Regionalnome zavodu za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu od 1973. Bio je urednik »Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske« 1973–80. Istražuje povijest zlatarstva u Hrvatskoj.

BIBL.: *Gradnja i graditelji crkve sv. Nikole u Varaždinu*, *Vijesti MK*, 1968, 6; *Nekoliko radova bečkih zlatara 18. stoljeća u Osijeku i Aljmasu*, *Peristil*, 1969–70, 12–13; *Dva rada augsburškog zlatara Joannesa Zeckela iz početka 18. stoljeća u Senju i Osijeku*, *Senjski zbornik*, 1970, 4; *Kotlovi Varaždina i Čakovca* (katalog), Zagreb 1970; *Zlatarstvo u Slavoniji*, u katalogu: *Umjetnost XVIII stoljeća u Slavoniji*, *Osijek 1971*; *Reliquiae reliquiarum Pavlinske riznice u Lepoglavi, Peristil*, 1971–72, 14–15; *Crkveno posude župne crkve u Markuševcu*, u knjizi: *Župa Sv. Šimuna i Jude Tadeja Markuševac*, Zagreb 1976; *Specifičnost arhitekture pavlinskih sakralnih objekata u Hrvatskoj u doba baroka*, *Vijesti MK*, 1977, 4; *Prilog istraživanju augsburških zlatara u Hrvatskoj*, *Peristil*, 1979, 22; *Nekoliko radova augsburških i bečkih zlatara iz 17. i početka 18. stoljeća u Dubrovniku*, *Prilozi — Dalmacija*, 1980 (Fiskovićev zbornik, I); *Varaždinski zlatari i posjarsari*, Zagreb 1981; *Dubrovački zlatari 1600–1900*, Zagreb 1984; *Zlatarstvo*, u katalogu: *Zlatno doba Dubrovnika*, Zagreb 1987; *Reliquiae reliquiarum pavlinskog zlatarstva*, u katalogu: *Kultura pavlina u Hrvatskoj*, Zagreb 1989; *Prilog istraživanju augsburških majstora u Hrvatskoj*, *Radovi IPU*, 1988–89, 12–13; *Zlatarski predmeti iz XV i XVI stoljeća u Riznici senjske katedrale*, *Senjski zbornik*, 1990, 17; *Zlatarstvo Hrvatske franjevačke provincije Sv. Ćirila i Metoda*, u knjizi: *Hrvatska franjevačka provincija Sv. Ćirila i Metoda*, Zagreb 1991; *Biležnica dubrovačkog zlatara Matka Delalija*, *Prilozi — Dalmacija*, 1992 (Prijateljev zbornik, II); *Sakralno zlatarstvo hrvatskih Isusovaca*, u katalogu: *Isusovačka baština u Hrvata*, Zagreb 1992; *Zlatarstvo baroka i rokokoa u Hrvatskoj*, u katalogu: *Od svagdana do blagdana*, Zagreb 1993. R.

LENTIĆ-KUGLI, Ivy, povjesničarka umjetnosti (Zagreb, 4. VI. 1922 — 13. V. 1993). U Zagrebu je diplomirala 1947. i doktorirala 1973. disertacijom *Historijska urbanistička cjelina grada Varaždina*. Bila je kustosica Strossmayerove galerije; od 1962. konzervatorica u Varaždinu a od 1967. u Zagrebu, najprije u Regionalnome a od 1972. u Republičkome zavodu za zaštitu spomenika kulture. Bavi se poviješću slikarstva, osobito istražuje pov. urbane cjeline i arhitekturu baroka i klasicizma (Varaždin, Požega, Osijek).

BIBL.: *Bernardo Bobić* (katalog), Zagreb 1957; *Magister Baptista Zagabrensis*, *Bulletin JAZU*, 1958, 1; *Jedno nepoznato djelo Federika Benkovića*, *Peristil*, 1962, 5; *Prilozi istraživanju varaždinskih »pictora« u 18. stoljeću*, *Vijesti MK*, 1969, 3 i 1977, 4; *Blasius Grueber, pictor varadinensis*, *ibid.*, 1970, 1–2; *Umjetnost Slavonije u 18. stoljeću*, *ŽU*, 1972, 18; *Portreti senjsko-modruških biskupa u biskupskoj galeriji u Senju*, *Senjski zbornik*, 1971–73, 5; *Varaždin nakon požara 1776. godine*, Zagreb 1973; *Prilog istraživanju osječkih graditelja 18. stoljeća*, *Vijesti MK*, 1973, 9–21; *Prilog istraživanju osječkih kipara u 18. stoljeću*, *Osječki zbornik*, 1973–75, 14–15; *Inventar kapucinskih crkve sv. Josipa u Karlobagu*, *Senjski zbornik*, 1975, 6; *Varaždin — povijesna urbana cjelina grada*, Zagreb 1977; *Povijesna urbana cjelina Slavenske Požege od oslobođenja od Turaka do danas*, u zborniku: *Požega 1227–1977*, *Slavonska Požega 1977*; *Najstariji plan Varaždina iz 1568. godine*, *Vijesti MK*, 1977, 3; *Dva plana Osijeka s kraja 17. stoljeća*, *Osječki zbornik*, 1977, 16; *O djelatnosti zidarskog majstora Joannesa Eythera u drugoj polovini 18. stoljeća*, *Peristil*, 1979, 22; *Nekoliko primjera javnih zgrada iz druge polovine 18. stoljeća u kontinentalnoj Hrvatskoj*, *Bulletin JAZU*, 1980, 1; *Varaždinski graditelji i zidari od 1700. do*